

Ett program för professionen

Professionsförbundet är en politiskt obunden organisation med syftet att tillvarata universitetslärares och forskares professionella intressen. Målet med vår verksamhet är att bevara och förstärka professionalism vid svenska universitet och högskolor. Vi anser att det finns ett tydligt hot mot professionalism i det svenska samhället och *därför vill vi också verka för professionalism i samhället generellt*. Vi välkomnar stöd från alla professionella; universiteten är ju trots allt samhällets största professionsutbildare. Till skillnad från fackliga organisationer arbetar vi främst med frågor som rör professionell egenmakt (autonomi) och kvalitet inom undervisning och forskning, inte med frågor som rör lön och arbetsvillkor.

Grunden för vårt arbete utgörs av föreställningen att professionalism är något mycket väsentligt i det moderna samhället. Utan professionalism kan inte vården fungera, tågen gå i tid eller banker göra rimliga kreditvärderingar. Många uppmärksammade problem i det svenska samhället av i dag beror på att professionalism blivit något som måste styras, kontrolleras och utvärderas. De professionella har tappat kontrollen över sitt arbete, till förmån för aktörer som anlägger ett ytligt effektivitetsperspektiv på arbetet, till förmån för besparingsfokus på bekostnad av kvalitet samt till förmån för olika tekniker för styrning och utvärdering. Styrning och utvärdering görs ofta i namn av demokrati och effektiv resurshushållning men vi menar att den oftast resulterar i motsatsen. Vi menar att det nu är dags att erkänna att denna utveckling inte varit grundad i någon djupare kunskap om det man velat kontrollera. Vi menar också att det är dags att erkänna att det är de som besitter professionell kunskap som är bäst skickade att göra de bedömningar som är nödvändiga i såväl det dagliga arbetet som i organisation och utveckling av verksamheten. Läkare och sjuksköterskor ska göra bedömningarna inom vården, juristerna i rättsväsendet och lärarna i skolan. På så sätt säkerställer vi att verksamheter som är nödvändiga för samhällets fortbestånd inte styrs av kortsiktiga ekonomiska kalkyler, missriktade kontrollambitioner och okunskap. På så sätt kan vi också bättre undvika slöseri, byråkrati och felinvesteringar.

Grunden i professionalism är sakkunskap. En profession hålls samman av en gemensam kunskapsgrund, på vilken föreställningar av vad som är ett väl utfört arbete, vilket arbete som ska prioriteras och vad man måste kunna för att klara av att utföra arbetet baseras. Att vara professionell är inte enbart att vara en god tekniker och aldrig att vara ett lydigt redskap. Det är att vara utbildad att utöva sitt omdöme på grundval av den sakkunskap man besitter. Vi har tre konkreta mål med vår verksamhet, vilka alla avser utvecklingen vid universitet och högskolor:

- Professionen ska besätta ledande positioner inom de organisationer den verkar och den ska så långt möjligt välja sina företrädare. Det innebär att vi anser att för att fatta beslut angående undervisning och forskning inom universitet och högskola så ska man ha genomgått forskarutbildning och ha arbetat inom professionen. För att verka

som prefekt, dekan eller rektor så ska man tillhöra professionen, och man ska ha förtjänat förtroende från sina kollegor. Låt oss bestämma och låt oss ta ansvar för våra beslut!

- Professionen ska avgöra grunden för rekrytering och fatta besluten om professionsinträde. Anställning ska ske genom sakkunniggranskning och på basis av lärar- och forskarmeriter, inte lojalitet mot ledningen eller förmåga att dra in medel till universitetet. Det innebär att vi anser oss ha rätt att forma forskarutbildningen på ett sätt som gagnar professionen, och att vi vill behålla och utveckla vårt inflytande över dimensioneringen av och innehållet i grundutbildningen. Pf avvisar föreställningen att företrädare för politik och näringsliv är lämpade att bestämma vad våra utbildningar ska innehålla och vad våra doktorander bör lära sig för att vara fullvärdiga forskare.
- Professionen ska ha makten över kvalitet och innehåll i arbetet. Det innebär att Pf vill värna forskningens frihet och lärarens självständighet, vare sig den hotas av strategiska satsningar eller krav på samhällsnytta i en snäv bemärkelse. Vi vill också värna arbetstiden från de påbud och interventioner som hotar att fylla den med arbetsuppgifter som vi anser mindre viktiga. Vi anser att lärare och forskare ska forska, handleda och undervisa, inte sysselsätta sig med utvärderingar, anslagsansökningar och strategier för kommersialisering. Det är dessa arbetsuppgifter de har utbildat sig för och som de bör ägna sin tid åt.

Pf är inte en organisation som företräder något särskilt ämnesområde; Pf organiserar såväl humanvetenskap som naturvetenskap. Pf förutsätter att dess medlemmar har olika synsätt och förståelse i många vetenskapliga frågor. Pf tar inte ställning partipolitiskt och har inte som uppgift att företräda universitetens enskilda arbetstagare i frågor som rör lön och arbetstid eller arbetsrättsliga frågor. Det som förenar oss är föreställningen att reproduktionen och utvecklingen av sakkunskap måste ske med respekt för såväl kunskapen som kunskapsutövarna. Detta gör att vittgående kontroll, mekanisering och instrumentalism är destruktiva för ett kunskapsgrundat samhälle. Om det ska vara möjligt att förena demokratiskt och sakligt ansvar för samhällsutvecklingen, d v s om samspelet mellan politiker, tjänstemän, forskare och professioner ska fungera *måste respekten för professionalism återupprättas*. Pf vill utgöra professionens röst i samhället och värna professionens intressen, till gagn för samhället i stort.

Ylva Hasselberg, Shirin Ahlbäck, Sverker Gustavsson, Sharon Rider och Alexandra
Waluszewski för

Pf